

Vuoden 2025 talousarvion laadintaohje

Kaupunginhallitus 27.05.2024 § 82
353/02.02.00/2024

Valmistelija

Hallintojohtaja Liisa Salo

Valtiovarainministeriön kevään 2024 taloudellisen katsauksen mukaan bruttokansantuote ei kasva vuonna 2024. Vuonna 2025 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,6 prosentilla ja vuonna 2026 1,5 prosentilla. Työttömyysasteen ennustetaan olevan 7,4 prosenttia kuluvana vuonna, 7,2 prosenttia vuonna 2025 ja 6,7 prosenttia vuonna 2026. Työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,2 prosenttia vuonna 2024, 73,6 prosenttia vuonna 2025 ja 74,5 prosenttia vuonna 2026.

Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 10,8 miljardia euroa vuonna 2025, mikä on 2,1 miljardia euroa vähemmän kuin vuodelle 2024 (ml. ensimmäinen lisätalousarvioesitys) on budjetoitu. Vuosina 2025 - 2028 alijäämä on keskimäärin 8,5 miljardia euroa vuodessa.

Kevään 2024 kuntatalousohjelman mukaan kuntatalouden toimintamenoja kasvattaa vuosina 2025–2028 etenkin hintojen nousu. Koulutuksen palvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi, mikä pitää toimintamenojen volyymikasvun negatiivisena. Poikkeuksen toimintamenojen laskevaan volyymikehitykseen muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi nousee 3,1 prosentilla vuodesta 2024 vuoteen 2025. Kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa vuosina 2025–2027 kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

26.4.2024 julkaistun Kuntaliiton valtakunnallisen veroennustekehikon mukaan kunnallisveron tuotto pienenee kuluvana vuonna 6,1 prosenttia vuodesta 2023. Muutosta selittää vuoden 2022 verohäntien poistuminen. Vuonna 2025 kunnallisen tuloveron tilitysten ennustetaan kasvavan 5,9 prosenttia kuluvasta vuodesta. Kuntien arvioidaan saavan vuonna 2024 yhteisöveroa 16,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2023, mikä johtuu niin ikään vuoden 2022 verohäntistä, joita saatiin merkittävä määrä vuonna 2023. Vuonna 2025 yhteisöveron tilitysten arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasolla. Kiinteistöveron tuoton arvioidaan kuluvana vuonna kasvavan 6,9 prosenttia vuodesta 2023. Vuonna 2025 kiinteistöveron tuoton ennustetaan kasvavan 2,6 prosenttia kuluvan vuoden tasosta.

2.5.2024 julkaistun kuntakohtaisen ennusteen mukaan Kauhavan kaupungin saama kunnallinen tulovero pienenee kuluvana vuonna 0,3 prosenttia vuoden 2023 tasosta. Vuoden 2024 budjetoituun määrään verrattuna tuloveroa ennustetaan kertyvän 1,2 miljoonaa euroa enemmän. Vuonna 2025 kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan 2,4 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna, euroissa 0,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 yhteisöveron tuoton ennustetaan jäävän 0,2 miljoonaa euroa budjetoitua pienemmäksi. Vuonna 2025 yhteisöveroa odotetaan kertyvän 1,0 prosenttia kuluvaa vuotta vähemmän. Kiinteistöveron tuotto pienenee 0,5 prosenttia vuonna 2025 mikäli veroprosentteihin ei tehdä muutoksia.

Vuoden 2024 talousarviossa esitettyyn vuoden 2025 taloussuunnitelman mukaiseen verotuloarvioon nähden verotuloja arvioidaan saatavan 0,6 miljoonaa euroa enemmän. Verotuloennusteeseen on kuitenkin suhtauduttava kriittisesti, sillä kunnallisveron kasvuennuste perustuu vuoden 2023 suotuisaan väestökehitykseen.

Vuoden 2025 valtionosuuksien määrästä on käytettävissä alustavat arviot. Valtionosuus koostuu kolmesta osasta, valtiovarainministeriön hallinnoimista kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veromenetysten korvauserästä sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Vuodesta 2025 alkaen peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyy myös te-palvelujen rahoitus.

Alustavien laskelmien mukaan kuntien saamat valtionosuudet kasvavat vuodesta 2024 vuoteen 2025 noin 419 miljoonalla eurolla (+12,6 %). Asukasta kohti kunnat saavat ensi vuonna valtionosuuksia keskimäärin 674 euroa, mikä on 71 euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Alustavassa laskelmassa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuus on saman tasoinen kuin vuonna 2024. Te-palvelujen siirtyminen kuntien järjestettäväksi kasvattaa valtionosuuksia 822 miljoonalla eurolla. Ilman te-rahoitusta peruspalveluiden valtionosuudet pienenevät 7,3 prosenttia vuodesta 2024. Asukasta kohti laskettuna muutos on – 22 euroa.

Kuntaliiton 14.5.2024 julkaiseman valtionosuuslaskelman mukaan Kauhavan kaupunki saisi valtionosuutta vuonna 2025 noin 15,8 miljoonaa euroa, mikä on 0,6 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna. Asukasta kohti laskettuna Kauhavan kaupungin saaman valtionosuuden arvioidaan olevan 1.041 euroa, mikä on 36 euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kun te-palvelujen rahoittamiseen saatava valtionosuus eliminoidaan, pienenee Kauhavan vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuus lähes miljoonalla eurolla vuoteen 2024 verrattuna.

Kaupungin taseessa on noin 13,7 miljoonan euron ylijäämäpuskuri. Kuluvan vuoden talousarvio on laadittu noin 0,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Alkuvuoden toteumaan peilaten vuoden 2024 tulos tulee olemaan lievästi alijäämäinen.

Vuodelle 2025 talouden tavoitteeksi asetetaan vähintään nollatulot. Tämä tarkoittaa reilun miljoonan euron menoleikkauksia vuoden 2024 talousarviotasosta.

Hallintokuntien on laadittava vuosien 2025–2027 henkilöstösuunnitelma kesäkuun loppuun mennessä sekä varsinainen talousarvioehdotus 30.8.2024 mennessä.

Talousarvioon ja -suunnitelmaan sisältyvä henkilöstösuunnitelma tehdään sitovana. Henkilöstölisäyksiin suhtaudutaan kriittisesti.

Kunta-alan nykyiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Näin ollen vuoden 2025 sopimuskorotuksista ei ole laadintaohjetta annettaessa tietoa, Vuoden 2025 talousarviopalkat budjetoidaan siten, että kesäkuun 2024 palkkoja korotetaan 1,5 prosentilla. Lisäksi huomioidaan palkkoihin tulevat työkokemuksilisät.

Vuoden 2025 talousarvion muut kuin palkkamäärärahat budjetoidaan enintään vuoden 2024 tasoon. Vuoden 2025 taloussuunnitelmassa

huomioidut menoja pienentävät toimenpiteet ja muut kulujen vähentymiset on huomioitava talousarviota laadittaessa.

Kauhavan kaupungin investoinnit ovat jo vuosia olleet selvästi suunnitelman mukaisia poistoja korkeammat. Vuoden 2025 taloussuunnitelman mukaan Investointitaso tulee myös vuonna 2025 olemaan vuosikatetasoa korkeampi.

Kuntatalouden liiallisen kiristymisen estämiseksi on investointeihin ja vastuiden kasvuun kiinnitettävä huomiota. Poistoja lisäävät investoinnit tulee rajata vain välttämättömiin hankkeisiin. Lisäksi tulisi toteuttaa vain ns. kannattavia investointeja, joilla on alentava vaikutus käyttötalousmenoihin ja joiden takaisinmaksuaika on kohtuullinen. Kaupungin asukaskohtainen velkamäärä on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi, mutta suhteellisen lähellä Etelä-Pohjanmaan keskiarvoa. Mikäli investointien määrä on vuosikatetasoa korkeampi, kasvaa velkamäärä edelleen.

Talousarvio laaditaan valtuustoon nähden sitovaksi käyttötalouden osalta toimielintasolla. Kullekin toimielimelle myönnetään yksi sitova määräraha ja asetetaan niin ikään sitova tuloarvio. Toimielinten on annettava toiminnastaan informatiivisia tietoja talousarviokäsittelyn pohjaksi.

Talousarviossa varataan määrärahat valtuuston hyväksymien tavoitteiden toteuttamiseen. Tavoitteet johdetaan vuonna 2023 hyväksytystä, vuoteen 2030 tähtäävästä kaupunkistrategiasta. Tavoitteiden toteutumisen seurantaa varten on asetettava soveltuvat mittarit ja tavoitearvot.

Valtuusto on vuoden 2024 talousarviossa määritellyt Kauhavan Vesi Oy:lle kuuden prosentin ja Kauhavan Kaukolämpö Oy:lle kolmen prosentin osinkovaatimuksen sijoitetulle pääomalle. Molemmat yhtiöt maksavat kaupungille vuodelle 2023 asetetun vaatimuksen mukaisen osingon.

Liitteenä on vuoden 2025 talousarvion laadintaohje. Ohje annetaan kaupungin omille toimielimille. Muiden kaupungin rahoittamien organisaatioiden talousarvion laadinta on myös syytä ohjeistaa kaupungin oman talouden reunaehtojen ja liikkumavaran puitteissa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Vesa Rantala

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelman laadintaohjeet liitteen mukaisena.

Tytäryhtiöistä Kauhavan Vesi Oy:lle asetetaan tavoitteeksi vuodelle 2025 sellainen tulos, josta voidaan maksaa omistajalle kolmen prosentin tuotto sijoitetulle pääomalle (osakepääoma ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto).

Kaupunginhallitus edellyttää

- Järvilakeuden kansalaisopistolta, että Kauhavan kaupungin maksuosuus yhdistyksen vuoden 2025 menoihin on enintään 170.000 euroa;
- Järvisseudun koulutuskuntayhtymältä ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymältä toimintansa rahoittamista valtionosuusrahoituksella siten, että jäsenkunnilta ei peritä rahoitusosuuksia;

- Etelä-Pohjanmaan liitolta menotason / jäsenkuntien rahoitusosuuksien pitämistä vuoden 2024 talousarvion tasolla;
- Seinäjoen kaupungin ympäristöterveydenhuolloilta kuntien vuoden 2025 maksuosuuksien pitämistä enintään vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaisella tasolla; ja
- Kuntayhtymä Kympiltä kuntien maksuosuuksien budjetoimista perussopimuksen mukaisesti.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan ehdotuksen.

Lisätietoja

Hallintojohtaja Liisa Salo, puh. 050 330 5286,
etunimi.sukunimi@kauhava.fi
